

2023

Najaarsnota

VOORWOORD

Wij bieden U hierbij de Najaarsnota 2023 aan. De Najaarsnota heeft als doel tussentijds te rapporteren over de realisatie en uitvoering van de begroting en geeft de stand van zaken weer met de financiële consequenties voor het lopende begrotingsjaar. Wij richten ons daarbij primair op afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de Begroting 2023. De peildatum is 1 oktober.

Onderkende structurele bijstellingen zijn opgenomen in de Begroting 2024 voor de jaren 2024-2027.

De Najaarsnota 2023 wordt gelijktijdig met de Begroting 2024-2027 in procedure gebracht. Waarbij in de planning is voorzien dat het collegebesluit over de Najaarsnota wordt genomen vóór het raadsbesluit over de begroting. Zodat de raad kennis kan nemen van de financiële uitkomst van de Najaarsnota en de daarin opgenomen ontwikkelingen die van invloed zijn op de financiële positie van de gemeente.

SAMENVATTING FINANCIËEL

In de Najaarsnota zijn de bijstellingen van de begroting te onderscheiden naar twee hoofdgroepen:

- 1) mutaties vanwege de bijstellingen circulaires gemeentefonds van mei en september 2023: de per saldo verhoging van de baten en de daarmee verband houdende verhoging van de lasten vanwege taakmutaties;
- 2) mutaties van budgetten ten opzichte van de primaire begroting en/of Voorjaarsnota 2023: Omdat de realisatie, dan wel de prognose jaareinde verwachting afwijkt van het vastgestelde budget.

Het geprognosticeerde begrotingsresultaat 2023 bedraagt na de vaststelling van de Voorjaarsnota en na verwerking van de voorliggende Najaarsnota **€ 10.826 voordelig** en is als volgt opgebouwd:

Saldo primaire begroting 2023	€ 264.500 V
1e-begrotingswijziging - Voorjaarsnota	€ 63.385 V
Saldo begroting 2023 na Voorjaarsnota	€ 329.885 V
2e-begrotingswijziging - Najaarsnota	€ - 319.059 N
Saldo begroting 2023 na wijzigingen:	€ 10.826 V
	=====

De bijstelling van de exploitatiebudgetten is € 850.000 negatief. Door onttrekkingen aan de reserves van € 531.000 is het resultaat van de Najaarsnota 2023 per saldo € 319.000 negatief. Voorgesteld wordt het saldobedrag te onttrekken aan de algemene reserve.

Samenvatting mutaties en bijstelling van budgetten in de Najaarsnota 2023

Verreweg de grootste bijstelling betreft de hogere inkomsten op basis van de circulaire gemeentefonds van per saldo € 1.489.000 voordelig.

Voor een deel van deze extra inkomsten staan daar extra lasten voor zgn. taakmutaties tegenover. Dat wil zeggen dat de gemeente ook extra werkzaamheden dient te verrichten en/of extra kosten gaat maken. In die gevallen is het betreffende lastenbudget verhoogd. Dit is toegelicht bij de bijstellingen in de betreffende programma's.

Per saldo zijn de mutaties van de baten en de lasten € 850.000 nadelig.

Voordelige financiële gevolgen:

• Uitkering circulaire Gemeentefonds (mei en september 2023)	€ 1.489.000
• Verwachte hogere baten door rentestijging	€ 69.000
• Gerealiseerde hogere baten bouwleges	€ 58.000
• Aframen lasten combinatiefuncties	€ 55.000
• Per saldo hogere baten door onderwerpen kleiner dan € 50.000	€ 57.000

Nadelige financiële gevolgen:

• Hogere lasten – per saldo – inleenpersoneel	€ 870.000
• Hogere lasten Participatiewet	€ 300.000
• Lagere baten uit leges en rechten en uit anterieure inkomsten	€ 167.000
• Hogere lasten – per saldo - tegemoetkoming energiekosten minima	€ 97.500
• Hogere lasten WSW en re-integratie	€ 71.500
• Lagere baten begraven	€ 65.000
• Hogere lasten onderhoud sportvelden	€ 57.000
• Hogere lasten juridische support beroep Zwembad	€ 50.000
• Hogere lasten beheersysteem objecten openbare ruimte	€ 50.000

Mutaties met budgettair neutrale gevolgen

- Verschuiven budget jeugd Persoonsgebonden budget (PGB) naar budget jeugd Zorg In Natura (ZIN) voor € 70.000.
- Aframen baten en lasten gebundelde uitkeringen (BUIG) en Participatiewet (PW) en IOAW De beschikking BUIG 2023 is definitief vastgesteld. De baten BUIG worden verhoogd € 12.000 en zo ook de lastenbudgetten Participatiewet met € 9.500 en Loonkostensubsidies met € 2.500.
- Aframen baten en lasten Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid (GOA) met € 22.000 door lagere voorlopige beschikking dan begroot.
- Opvoeren lasten ondersteuning onderwijs Oekraïense kinderen voor € 50.000 met dekking uit de Oekraïne-gelden die in 2023 worden verwacht.
- Opvoeren baten en lasten regeling Onderwijsroute inburgering nieuwkomers voor € 11.000.
- Overschot financiële bijdrage 2022 Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen (MO/BW) Het bedrag van € 289.000 wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein, deel MO/BW.
- Financiële bijdrage 2023 Maatschappelijke opvang regio IJsselvecht Het ontvangen aandeel in het regiobudget van € 135.000 wordt ingezet voor maatschappelijke opvang en bemoeizorg.
- Opvoeren baten en lasten regeling Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) met € 193.000.
- Opvoeren baten en lasten regeling Aanpak energiearmoede met € 68.000.
- Opvoeren baten en lasten regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) met € 151.000.
- Opvoeren lasten projectleiding Tijdelijke huisvesting voor € 70.000 met dekking uit de algemene reserve.
- Opvoeren lasten 2023 voor de bijdrage Op- en afrit A28 voor € 750.000 met dekking uit algemene en bestemmingsreserves.

TOELICHTING OVERIGE ONDERWERPEN

Personele ontwikkelingen

In aanloop naar de begroting 2024 is een notitie opgesteld waarin we toelichting geven op de personeelsbudgetten zoals die voorgesteld worden in de programmabegroting 2024 en geven we antwoord op door het CDA gestelde vragen over externe inhuur.

We schetsen eerst de context van de ontwikkeling van ons werk en de oplopende werkdruk voor de organisatie. Daarna geven we aan hoe we hebben gewerkt aan het creëren van werkbalans voor de organisatie. Vervolgens lichten we toe welke stap we nu willen zetten naar een toekomstbestendige organisatie. Tot slot werken we uit hoe dat er financieel uit ziet. Binnen die financiële uitwerking zijn ook de gegevens over de externe inhuur verwerkt.

In deze Najaarsnota stellen we in lijn met de inhoud van de notitie het personeelsbudget 2023 bij. De notitie maakt onderdeel uit van de beantwoording van de bij de begroting 2024 gestelde raadvragen.

Opgang ontheemde Oekraïners

Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïners

De bekostigingsregeling voorziet in het vergoeden van de kosten die zijn gemaakt bij het realiseren en exploiteren van de opvang en verstrekkingen aan ontheemden uit Oekraïne. De gewijzigde bekostigingsregeling is op 15 oktober 2022 in werking getreden en zal zolang er een opvangtaak voor vluchtelingen uit Oekraïne is, in werking blijven.

Uitgezonderd de tegemoetkoming voor leerlingenvervoer en voor taalonderwijs aan volwassenen zoals opgenomen in programma 1b Werk, wordt de vergoeding vanuit de bekostigingsregeling niet in de circulaire opgenomen. Net als in 2022 vindt in 2023 de verantwoording van baten en lasten plaats via de SiSa opgave die onderdeel uitmaakt van de jaarrekening 2023. Daarom wordt in de Najaarsnota de begroting niet bijgesteld.

INHOUDSOPGAVE

Achtereenvolgens wordt in de Najaarsnota 2023 behandeld:

- A. Per programma c.q. paragraaf de relevante mutaties in de exploitatie
- B. Bijstelling ramingen 2023
- C. Stand van zaken investeringen 2023
- D. Mutaties van inzetbare reserves en voorzieningen

Wij besluiten deze nota met een advies.

A. RELEVANTE MUTATIES IN DE EXPLOITATIE

Algemeen

- Richtlijnen In overeenstemming met de richtlijnen opgenomen in de *'Routeplanner Planning en Control cyclus 2023'*, wordt bij financiële bijstellingen gerapporteerd over (verwachte) afwijkingen (over- en onderschrijdingen) op de oorspronkelijke ramingen van de budgetten groter dan 10% met een minimum van € 10.000. Bijstellingen op de budgetten lager dan dit bedrag zijn bij het onderdeel *'Financiële consequenties'* per saldo opgenomen onder de omschrijving: *'totaal budgetaanpassingen < € 10.000'*.
- In afwijking van deze richtlijn zijn ook bijstellingen van budgetten met bedragen kleiner dan € 10.000 toegelicht als die bijstelling een gevolg is van de extra baten uit de circulaire gemeentefonds.
- Leeswijzer De aanduiding bij een bedrag met een N staat voor *'Nadeel'*. Hetzij de lasten stijgen hetzij de baten dalen, met als gevolg een verslechtering van het exploitatieresultaat. Omgekeerd betekent een V een *'Voordeel'* waardoor het exploitatieresultaat verbetert.

1 - SOCIAAL STERK

RELEVANTE FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

1a - Opgroeien en ontwikkelen

Decentralisatie jeugdzorg

- Jeugdhulp Zorg in natura (ZIN) Voogdij/18+
Per 2023 wordt een deel van de integratie uitkering Voogdij/18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. In verband hiermee wordt eenmalig loon- en prijsbijstelling toegekend. Daarom verhogen we het lastenbudget jeugdzorg ZIN met € 32.400 (N).
Vanwege de hieronder genoemde verschuiving van PGB naar ZIN wordt het budget Jeugdhulp ZIN verhoogd met € 70.000 (N).
- Jeugdhulp Persoonsgebonden budget (PGB)
Op basis van de prognose bestedingen per ultimo 2023 (peildatum is eind september) van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en eigen inschatting, verlagen we het lastenbudget jeugdzorg PGB met afgerond € 70.000 (V). Er worden steeds minder PGB's toegekend. Tegelijkertijd vindt een verschuiving plaats naar Zorg in natura (ZIN) .
- Jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen (JGZ 0-4)
Om een kwalitatief goede uitvoering van de wettelijke taken JGZ 0-4 te waarborgen, wordt een budget beschikbaar gesteld van € 13.660 (N) voor het verstrekken van een eenmalige aanvullende subsidie. Voorgesteld wordt deze kosten te dekken uit de extra middelen vanuit de compensatieregeling 'Onderbreking financieringsystematiek Voogdij 18+'. Zie programma 3.c Financiering en dekkingsmiddelen voor een nadere toelichting over deze compensatieregeling

Onderwijs

- Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid (GOA)
De beschikking voor 2023 is voorlopig vastgesteld op € 64.000 en daardoor lager dan het in de primaire begroting 2023 opgenomen bedrag van afgerond € 86.000. Zowel de baten (N) als de lasten (V) dalen met afgerond € 22.000.

Leerlingen- en Jeugdvervoer

- Leerlingenvervoer
In een halfjaarbericht heeft PlusOV gemeld dat de vervoerskosten op totaalniveau binnen de ingediende begroting blijven. Maar dat de vervoerskosten per gemeente verschillen. Een en ander afhankelijk van de inflatie, NEA-index en CAO-stijging. Verwachte volume ontwikkelingen kunnen deze prijsontwikkelingen dempen of juist versterken.
De totale kosten van leerlingenvervoer dalen met € 10.612 (V).
De totale kosten van jeugdvervoer stijgen met € 5.243 (N).
NB: de algemene toelichting is ook van toepassing voor Wmo-vervoer regiotali en dagbesteding.

<i>Opgroeien en ontwikkelen</i>	2023			
Bijstellingen	-40.691 N			

Uitkeringen

- Baten gebundelde uitkeringen (BUIG) en lasten Participatiewet (PW)
Eind september 2023 is 'de definitieve bijstandsuitkering 2022 BUIG' bekend gemaakt door het Rijk. De uitkering BUIG wordt definitief vastgesteld op € 1.458.890. Ten opzichte van het bij de voorjaarsnota 2023 ook al aangepaste budget worden de baten BUIG 2023 eenmalig verhoogd met € 12.000 (V). We verhogen het budget uitkeringslasten Participatiewet met € 9.500 (N). En ook het budget Loonkostensubsidies, met € 2.500 (N).
- Lasten uitkeringen Participatiewet (PW)
In 2023 is er sprake van een toename van het bedrag aan verstrekte uitkeringen. Het voor bijstandsuitkeringen beschikbare lastenbudget - het aandeel in de bovengenoemde baten BUIG van circa € 1.460.000 - is circa € 1.300.000 (uitkeringen PW en Loonkostensubsidies - LKS samen). Afgezet tegen een verwacht bedrag aan uitkeringen van € 1.600.000 stellen we het lastenbudget uitkeringen PW bij met € 300.000 (N).
- Uitvoeringskosten uitkeringsadministratie Oldebroek (UA)
In de primaire begrotingen 2022 en 2023 is verzuimd de budgetten aan te passen voor de werkzaamheden die door de UA voor Hattem worden verricht. In de begroting Hattem 2024 is dat wel gebeurd.
We stellen de begroting 2023 bij met € 27.000 (N).

Inkomensondersteuning

- Tegemoetkoming energiekosten minima
Onlangs is vanuit het Rijk bekend gemaakt dat de hoogte van de Tegemoetkoming energiekosten € 800 bedraagt voor de groep die valt binnen de 120% van de bijstandsnorm. De hoogte wijkt daarmee af van de tegemoetkoming van € 1.300, die vorig jaar is verstrekt. Ondanks dat de gemeente wel beleidsvrijheid heeft om een hoger bedrag te vergoeden, kiezen we ervoor om de lijn van het Rijk te volgen. Mochten er door de lagere tegemoetkoming individuele huishoudens in problemen komen, hebben we het maatwerkfonds energie-armoede nog achter de hand om deze problemen aan te pakken.
De verwachting is dat we vanuit het Rijk een vergoeding krijgen op basis 384 huishoudens. We hadden al € 500 uitgekeerd, maar aan de groep die binnen 130% van de bijstandsnorm valt (in totaal 464 huishoudens). Het royelere toekenningsbeleid levert een tekort op van € 64.000 op. Daarbij komt nog het tekort van de afhandeling van de energietoeslag van 2022 (t.w. € 33.500), wat een totaal tekort van € 97.500 oplevert.
In de decembercirculaire 2022 hebben we € 192.000 ontvangen als voorschot op het € 500-deel voor 2023. Vanuit de resultaatbestemming Jaarrekening 2022 wordt dit bedrag in 2023 aan het lastenbudget toegevoegd. Derhalve geen begrotingswijziging in de Najaarsnota 2023.

De financieel technische vertaling hiervan is:

- * Lasten: totaal is € 371.200 (464 HH x € 800), waarvan € 192.000 voorschot en bij te ramen in 2023 **€ 179.200 (N)**
- * Baten: totaal is € 307.200 (384 HH x € 800), waarvan € 192.000 voorschot en bij te ramen in 2023 **€ 115.200 (V)**. Dit is 384 HH x € 300.
- * Lasten: afhandeling aanvragen uit 2022 in 2023 **€ 33.500 (N)**

Inkomensondersteuning (vervolg)

- Opvang Oekraïners
We voegen de tegemoetkoming aan gemeenten uit de meicirculaire voor leerlingenvervoer van Oekraïense leerlingen van € 22.600 (N) en voor taalonderwijs aan volwassenen uit Oekraïne van € 14.938 (N) toe aan het lastenbudget.
- Ondersteuning onderwijs Oekraïense kinderen
Voor het continueren van primair onderwijs aan Oekraïense kinderen wordt voor het schooljaar 2023/2024 eenmalig een bedrag van € 50.000 (N) beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit het verwachte positieve saldo 2023 Oekraïne-gelden, derhalve baten € 50.000 (V).

Inburgering

- Begeleiding nieuwkomers
We voegen de verhoogde bijdrage uit de circulaire voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders en het kunnen bieden van een passende ondersteuning voor alle inburgeraars toe aan het lastenbudget voor een bedrag van € 23.700 (N).
- Inburgering nieuwkomers Onderwijsroute
Het Rijk heeft een specifieke uitkering (SPUK) verstrekt voor het realiseren van de onderwijsroute. Voor 2023 is een bedrag van € 11.113 beschikt door middel van een SPUK, de SiSa-regeling G13. We verhogen het baten budget in 2023 met € 11.113 (V). En ook de lasten met € 11.113 (N).

Sociale werkvoorziening

- Participatie (onderdelen WSW en re-integratie)
We voegen de verhoogde bijdragen uit de mei- en septembercirculaire 2023 voor de *integratie uitkering Participatie WSW oud* toe aan het lastenbudget voor € 71.517 (N).

Volwasseneneducatie

- Uitvoering Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)
De gemeente Zwolle verleend jaarlijks een subsidie aan de gemeente Hattem in het kader van de uitvoering van de Wet WEB. Omdat Zwolle van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) een beschikking heeft ontvangen waarin het jaarbudget voor de WEB 2023 is verhoogd, ontvangt Hattem ook een hoger subsidiebedrag. We stellen het batenbudget bij met € 14.500 (V) en het lastenbudget met € 8.500 (N).

<i>Werk</i>	2023			
Bijstellingen	-551.255 N			

Collectieve en individuele begeleiding

- Overschot budget 2022 MO/BW regio Oost-Veluwe
De gemeente Apeldoorn ontvangt als centrumgemeente het regiobudget. Het overschot financiële bijdrage 2022 voor Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen (MO/BW) van de regionale samenwerking MO/BW Oost-Veluwe is uitgekeerd aan de regiogemeenten, waaronder Hattem.
De uitkering bedraagt voor Hattem € 288.728 (V).
Voorgesteld wordt dit bedrag te doteren aan de reserve Sociaal Domein en later weer in te zetten ten behoeve van investeringen in de lokale sociale infrastructuur voor mensen met psychische en psychosociale kwetsbaarheid. Daarmee wordt de instroom in MO/BW voorkomen, en kunnen mensen ook weer sneller uitstromen naar zelfstandig wonen met ondersteuning uit de lokale Wmo.
Zie programma 3c Financiering en dekkingsmiddelen onder Reserves voor de reservemutatie van € 288.728.
- Maatschappelijke opvang regio IJsselvecht
De gemeente Zwolle ontvangt als centrumgemeente het regiobudget. De gemeente Hattem heeft een aandeel in dat budget. In 2023 wordt de begroting met € 135.109 (V) bijgesteld.
Conform de afspraken die met Zwolle en Apeldoorn zijn gemaakt wordt een deel van de middelen die we uit Zwolle ontvangen, overgedragen aan de gemeente Apeldoorn, voor een bedrag van € 105.109 (N). De rest van het budget ad € 30.000 (N) wordt ingezet voor de inzet van Bemoeizorg GGD IJsselland in Hattem (Team Via).
- Dak- en thuisloosheid regio IJsselvecht
De gemeente Zwolle ontvangt als centrumgemeente het regiobudget. De gemeente Hattem heeft een aandeel in dat budget. In 2023 wordt de begroting met € 38.600 (V) bijgesteld. Zijnde het aandeel van € 20.510 uit 2022 en van € 18.910 uit 2023.
- Wmo vervoer - Regiotaxi en Dagbesteding
De totale kosten van regiotaxi-vervoer en vervoer Dagbesteding stijgen met resp. € 12.427 (N) en € 24.495 (N).
NB: de algemene toelichting bij PlusOV in programma 1.a Opgroeien en ontwikkelen is ook van toepassing voor Wmo vervoer.

Decentralisatie Wmo/AWBZ

- Meerkosten jeugd en Wmo
In de decembercirculaire 2022 heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld om de continuïteit van Wmo- en jeugdzorg tijdens de corona pandemie te waarborgen. Hattem heeft € 12.500 ontvangen om zorgaanbieders - op aanvraag - een bijdrage in de meerkosten te verstrekken. Dit bedrag is in 2022 in het rekeningresultaat gevloeid. Nu de aanvragen zijn afgehandeld is duidelijk geworden we het bedrag alsnog in 2023 gaan uitbetalen. We verhogen het lastenbudget met € 12.500 (N).

<i>Zorg</i>	2023			
Bijstellingen	278.726 V			

Waarvan toevoeging aan reserves € 288.782, zie programma 3c

1d - Welzijn en sport

Sport

• Combinatiefuncties

Tot en met 2022 werd de regeling combinatiefuncties gefinancierd vanuit de algemene uitkering. Vanaf 2023 is dit veranderd en is er een regeling Specifieke uitkering voor verstrekking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 . Dit is de zgn. SPUK BREED / GALA, zie hieronder.

In de meicirculaire heeft het Rijk het inkomstenbedrag uitgenomen uit de algemene uitkering omdat in de plaats hiervan voortaan de Spuk GALA wordt verstrekt.

We verlagen de lasten combinatiefuncties met € 54.842 (V) als tegenhanger van de verlaagde algemene uitkering.

Welzijn, cultuur en sport

• Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2023-2026

De specifieke uitkering (SPUK) is bedoeld om de afspraken uit te kunnen voeren die zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Om een totaalbeeld te schetsen van de brede SPUK GALA presenteren we de budgetten op deze plek in de Najaarsnota. Omdat het merendeel van de 15 onderdelen tot deelprogramma 1.d Welzijn en Sport behoort.

We stellen de begroting 2023 bij, zowel de baten met 192.644 (V) als de lasten met 192.644 (N). Overeenkomstig de onderwerpen en de bedragen uit de onderstaande tabel. In de voorjaarsnota 2024 stellen we de begroting bij voor de jaren 2024-2026. Naar verwachting is er dan ook meer duidelijkheid over een al dan niet verlenging van de looptijd van de regeling.

<i>Onderdeel / jaar</i>	<i>2023</i>
Lokaal Sportakkoord	€ 8.365
Brede Regeling Combinatiefuncties	€ 57.587
Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 12.869
Kansrijke Start	€ 9.651
Mentale Gezondheid	€ 4.504
Aanpak overgewicht en obesitas	€ 11.260
Valpreventie	€ 33.137
Leefomgeving	€ 6.434
OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 1.609
Versterken sociale basis	€ 23.485
Mantelzorg	€ 6.434
Eén tegen Eenzaamheid	€ 6.434
Welzijn op recept	€ 3.539
Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 1.609
Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	€ 5.727
Totaal	€ 192.644

Kunst en Cultuur

• Cultuurmakelaar

Er zijn afspraken gemaakt om in 2023 de inzet van de cultuurmakelaar te verhogen. We passen het lastenbudget aan met € 21.000 (N).

Sport

- Groene sportvelden en terreinen

De lasten voor onderhoud van de sportvelden zijn structureel te laag begroot. Het begrote bedrag van € 18.000 wordt in 2023 verhoogd met € 57.000 (N). In de begroting 2024 is het lastenbudget al structureel gewijzigd naar € 75.000.

<i>Welzijn en sport</i>	2023			
Bijstellingen	-23.158 N			

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Raming Programma 1 Sociaal Sterk	2023	Begroting		
Totaal relevante ontwikkelingen / bijstellingen	-336.378 N			
Totaal budgetaanpassingen < € 10.000				
Kapitaallasten				
Dekking onvoorzienne uitgaven				

Hiervan toevoeging aan reserves € 288.782, zie programma 3c

2 - WONEN, WERKEN EN RECREATIE

RELEVANTE FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

2a - Ruimtelijke ontwikkeling

Ruimtelijke Ordening

- Leges en rechten

De in 2023 verwachte en begrote aantal bestemmingsplannen zijn door verschuivingen in de planning niet gerealiseerd door onder andere Raad van State procedures. Hierdoor zijn ook de verwachte opbrengsten leges en rechten niet gerealiseerd en vallen de opbrengsten naar verwachting € 100.000 (N) lager uit dan begroot.

- Anterieure overeenkomsten

Bij ruimtelijke initiatieven waarvoor een bestemmingsplanwijziging of verklaring van geen bezwaar (VVGB) procedure nodig is, worden de kosten hiervan met anterieure overeenkomsten geregeld. De in 2023 verwachte en begrote aantal anterieure overeenkomsten zijn door verschuivingen in planning niet gerealiseerd. Hierdoor zijn de verwachte opbrengsten van € 90.000 van het bestemmingsplan crisis herstelwet (CHW) Buitengebied en de reguliere opbrengsten niet geheel gerealiseerd en vallen de opbrengsten naar verwachting € 67.000 (N) lager uit dan begroot.

Vergunningverlening en handhaving

- Baten bouwleges

De baten bouwleges vallen naar verwachting € 58.000 (V) hoger uit dan begroot. Dit wordt overwegend veroorzaakt door een hoger volume aanvragen.

- **Wonen**

- Tijdelijke huisvesting

De kosten voor de projectleiding in 2023 worden ingeschat op € 100.000. Vanuit het bestuursakkoord is € 40.000 gereserveerd voor 'Woningmarkt'. Hiervan wordt € 30.000 ingezet ten behoeve van de kosten projectleiding.

We stellen het lastenbudget in 2023 bij met € 70.000 (N). In lijn met de begroting 2024 worden deze extra kosten gedekt uit de algemene reserve.

Zie ook programma 3c Financiering en dekkingsmiddelen onder Reserves voor de reservemutatie.

Milieu en duurzaamheid

- Aanpak energiearmoede

Het Rijk heeft een specifieke uitkering (SPUK) verstrekt ter ondersteuning van huishoudens - huurders en eigenaar bewoners - met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met hoge energielasten als gevolg van gestegen energieprijzen in combinatie met een lage energetische kwaliteit van de woningen. In het totaal € 255.277. De termijn van besteding en uitvoering loopt van 2022 tot en met 2025. Deze middelen moeten worden verantwoord via de SiSa, regeling C55.

In 2023 is een deel van het totale bedrag beschikt. We verhogen daarom het batenbudget (V) en het lastenbudget (N) beide met € 68.305.

- Tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE)
De aanvraag voor de tijdelijke regeling CDOKE voor de jaren 2023-2025 is toegekend door het Rijk. Voor 2023 is een bedrag van € 251.163 beschikbaar door middel van een SPUK, de SiSa-regeling F28.
Doel van de regeling is om de capaciteit (bemensing) te vergroten voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Omdat bij de uitwerking van het bestuursakkoord al € 100.000 aan de begroting 2023 is toegevoegd verhogen we het baten budget in 2023 met € 151.163 (V). En tevens de lasten met het hetzelfde bedrag van € 151.163 (N).
- Regionaal Energieloket
Voor het financieren en operationeel houden van het regionaal duurzaamheidsloket voor de periode 2021-2024 heeft de provincie Gelderland aan de gemeente Oldebroek, zijnde de 'penvoerder' voor de 7 deelnemende gemeenten, een subsidiebedrag beschikbaar gesteld. Hattem ontvangt hiervan per jaar € 6.100 (V). Dit bedrag wordt aan de begroting toegevoegd. We verhogen ook we het lastenbudget met hetzelfde bedrag van € 6.100 (N).

<i>Ruimtelijke ontwikkeling</i>	2023			
Bijstellingen	-179.000 N			

Met dekking door onttrekking aan reserves € 70.000, zie programma 3c

ECONOMISCHE ONTWIKKELING

2b - Economische ontwikkeling

Vastgoed

- Verkoop gronden
In de begroting is rekening gehouden met de opbrengsten van de verkoop van diverse gronden, totaal € 28.000. Echter vindt dit niet plaats. Dit jaar is ook minder (snipper)groen verkocht dan verwacht. De oorzaken zijn divers: onder andere wordt afgezien van aankoop vanwege de hoge prijs, ook de toename van het belang van groen binnen de gemeente vanwege onder meer klimaatadaptatie speelt een rol. Totaal worden de opbrengsten daarom naar beneden bijgesteld met € 28.000 (N).
- Ennerveld
Er zijn afspraken gemaakt over een eenmalige financiële bijdrage voor medewerking aan de realisatie natuurcompensatie ontwikkeling Ennerveld. Hiervoor ontvangt de gemeente een bedrag van € 30.000 (V).

<i>Economische ontwikkeling</i>	2023			
Bijstellingen	2.000 V			

FYSIEKE LEEFOMGEVING

2c - Fysieke leefomgeving

Riolering etc.

- Beheersysteem objecten in de openbare ruimte

In 2023 wordt het beheersysteem voor de assets verder op orde gebracht. Onder assets wordt bijvoorbeeld verstaan objecten als riolering, putten, bomen, hagen, openbare verlichting, kunstwerken e.d.). Hiervoor dient de data met betrekking tot het beheer geoptimaliseerd te worden en wordt verder gewerkt aan het koppelvlak tussen BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en BOR (Beheer openbare ruimte). Het optimaliseren van de data en implementeren van het koppelvlak brengt naar verwachting € 50.000 extra kosten met zich mee. In totaal worden de lasten daarom naar boven bijgesteld met € 50.000 (N).

Begraafplaats

- Baten begraafplaats

We verwachten dat er in 2023 minder begrafenissen plaats gaan vinden dan in de begroting was voorzien. In de prognose tot aan het einde van dit jaar wordt rekening gehouden met nieuw uit te geven graven. We ramen de begroting af met € 25.000 (N).

Ook zijn er dit jaar minder graven met recht verlengd dan vooraf verwacht was. Op dit moment zijn er nog een beperkt aantal graven die mogelijk dit jaar nog verlengd zullen worden. Op basis van deze prognose ramen we een bedrag van € 40.000 (N) af.

Wegen

- Vergunning bijzondere wetten - leges wegen

In het begin van 2023 was er sprake van een achterstand in het factureren van de leges en overige kosten vanuit MOOR. De verwachte opbrengsten waren begroot op € 150.000. Dit was inclusief de zogenoemde kleine meldingen/werken. De inhaalslag facturering is inmiddels afgerond en op basis hiervan is de verwachting dat de totale opbrengsten € 130.000 bedragen. We ramen de begrote opbrengsten af met € 20.000 (N).

- Bijdrage Hatterem in op- en afrit A28

Hatterem dient in het totaal € 1.000.000 bij te dragen aan de op- en afrit A28, de aansluiting bij Wezep/H2O. Conform de voorwaarden in de overeenkomst en het addendum dient in 2023 € 750.000 (N) te worden voldaan. We verwachten het restantbedrag van € 250.000 in 2024 te moeten voldoen.

Er is een bestemmingsreserve opgebouwd van € 718.000. Vanuit de resultaatbestemming Jaarrekening 2022 een bedrag van € 384.000 en bij de Voorjaarsnota 2023 een bedrag van € 334.000. Voorgesteld wordt de bestemmingsreserve in te zetten ter dekking van deze kosten. Zie hiervoor programma 3c Financiering en dekkingsmiddelen.

<i>Fysieke leefomgeving</i>	2023			
Bijstellingen	-885.000 N			

Waarvan onttrekking aan reserves € 750.000, zie programma 3c

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Raming Programma 2 Wonen, werken en recreëren	Begroting			
	2023			
Totaal relevante ontwikkelingen / bijstellingen	-1.062.000 N			
Totaal budgetaanpassingen < € 10.000				
Kapitaallasten				
Dekking onvoorziene uitgaven				

Met dekking door onttrekking aan reserves € 820.000, zie programma 3c

3 - BESTUREN EN ORGANISEREN

RELEVANTE FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

3a - Netwerken
en besturen

Burgerzaken

- Verkiezingen
De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten voor de organisatie van verkiezingen is gebaseerd op gemiddeld 1 verkiezing per jaar. Gemeenten ontvangen voor de onverwachte Tweede Kamerverkiezingen in november dus geen compensatie. De extra lasten die voor rekening van de gemeente Hattem komen en rekening houdend met het tekort op de in maart 2023 al georganiseerde verkiezingen, stellen we de begroting bij met € 26.634 (N).

Externe betrekkingen

- Noord Veluwe Bereikbaar
Het Hattemse aandeel in de samenwerking Noord Veluwe Bereikbaar is nog niet in de primaire begroting 2023 opgenomen. De bijdrage op basis van inwoneraantallen, de zgn. 2 euro-regeling bedraagt € 25.000 (N).

<i>Netwerken en besturen</i>	2023			
Bijstellingen	-51.634 N			

3b – Dienstverlening

Geen financiële bijstellingen

<i>Dienstverlening</i>	2023			
Bijstellingen	0			

3c – Financiering
en dekkings-
middelen

Belastingen en heffingen

- Waardebepaling onroerende zaken
Vanwege extra werkzaamheden bij de waardebepaling dient het budget te worden verhoogd met € 30.000 (N).
- Onroerendezaakbelasting (OZB)
Op basis van de gerealiseerde inkomsten 2023 worden de OZB-inkomsten incidenteel bijgeraamd: voor niet-woningen met € 18.000 (V) en voor woningen met € 17.000 (V).

Nutsbedrijven

- Dividend Rova
Er is een incidenteel hogere dividenduitkering van € 11.600 (V) ontvangen over Rova's boekjaar 2022.

Schade aan gemeentelijke eigendommen

- Herstel stormschade
Het herstel van de stormschade aan de bossen betekent dat het lastenbudget met € 25.000 (N) moet worden bijgeraamd.

Reserves

- Reserves

De reservemutaties zijn:

- *Overschot MO/BW uit 2022*
Voorgesteld wordt het ontvangen overschot € 288.728 (N) te doteren aan de reserve Sociaal Domein. Zie ook programma 1c Zorg.
- *Tijdelijke huisvesting*
Voorgesteld wordt om de extra kosten voor de projectleider tijdelijke huisvesting te dekken uit de algemene reserve. Onttrekking € 70.000 (V). Zie ook programma 2a Ruimtelijke ordening.
- *Op- en afrit A28*
Voorgesteld wordt om de bijdrage aan de op- en afrit A28 van € 750.000 te onttrekken uit de bestemmingsreserve € 718.000 (V) en uit de algemene reserve € 32.000 (V). Zie ook programma 2c Fysieke leefomgeving.

Per saldo wordt een bedrag van € 531.272 (V) onttrokken uit de reserves.

Algemene uitkering

- Gemeentefonds

De mutaties vanuit de circulaire Gemeentefonds van mei en september 2023 zijn:

- *Algemene Uitkering € 553.234 voordeel*
Opgebouwd uit de meicirculaire van € 425.223 (V) en de september-circulaire van € 128.011 (V).
- *Integratie Uitkeringen Sociaal Domein € 935.847 voordeel*
Dit bedrag is opgebouwd uit de meicirculaire van € 925.161 (V) en de september-circulaire van € 10.686 (V).
Het Rijk heeft de door Hattem ingediende aanvraag voor de compensatieregeling 'Onderbreking financieringsystematiek Voogdij 18+' goedgekeurd. In de meicirculaire heeft dit geresulteerd in een eenmalige uitkering van € 847.660. Na aftrek van het verstrekken van een subsidie van € 13.660 (zie ook programma 1.a Opgroeien en ontwikkelen) resteert een bedrag van € 834.000 dat het resultaat van de Najaarsnota positief beïnvloed.

Voor een deel van deze extra inkomsten is er sprake van zgn. taakmutaties. Dat wil zeggen dat de gemeente ook extra werkzaamheden dient te verrichten en/of extra kosten gaat maken. In die gevallen is het betreffende lastenbudget verhoogd. Dit is toegelicht bij de bijstellingen van de programma's.

<i>Financiën</i>	2023			
Bijstellingen	1.429.047 V			
Verrekening met reserves	531.272 V			

3d -
Gemeentelijke
organisatie

Geen financiële bijstellingen

<i>Gemeentelijke organisatie</i>	2023			
Bijstellingen	0			

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Raming Programma 3 Besturen en organiseren	Begroting		
	2023		
Totaal relevante ontwikkelingen / Bijstellingen	1.429.047 V		
Totaal budgetaanpassingen < € 10.000			
Kapitaallasten			
Dekking onvoorziene uitgaven			
Verrekening met reserves	531.272 V		

4 – BEDRIJFSVOERING EN OVERHEAD

RELEVANTE FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

- 4a - Kapitaallasten
- Kapitaallasten**
- Rente schatkistbankieren
In verband met de gestegen rente in de loop van 2023 wordt de te ontvangen rente op uitstaande geldmiddelen bijgesteld met € 69.000 (V).
- 4c - Personele informatie
- Personele informatie**
- Personeelskosten
In aanloop naar de begroting 2024 is een notitie opgesteld die een toelichting geeft op de ontwikkeling van de personeelsbudgetten in relatie tot de kosten voor externe inhuur. Onder andere wordt de context geschetst van de ontwikkeling van het werk en de oplopende werkdruk voor de organisatie en hoe is gewerkt aan het creëren van werkbalans voor de organisatie door flexibele inzetbare capaciteit.
We stellen de begroting bij met € 870.000 (N) waarbij verwezen wordt naar de opgestelde notitie.
 - Bedrijfsgezondheidszorg
Het langdurig ziekteverzuim blijft ook dit jaar weer hoog, waardoor er meer kosten worden gemaakt aan re-integratietrajecten. Daarnaast is er na de zomer gestart met een pilot met Arboservice. Zij doen nu het casemanagement. We stellen de begroting bij met € 30.000 (N).
- 4d - Advies en ondersteuning
- Juridische support**
- Zwembad
De hoger beroepszaak betreffende het zwembad heeft tot hogere kosten van juridische bijstand geleid dan begroot. Het budget voor juridische zaken is met € 50.000 (N) overschreden.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Raming Programma 4 Bedrijfsvoering / overhead	Begroting			
	2023			
Totaal relevante ontwikkelingen / bijstellingen	-881.000 N			
Totaal budgetaanpassingen < € 10.000				
Kapitaallasten				
Dekking onvoorziene uitgaven				

B. BIJSTELLING RAMINGEN 2023

In de onderstaande tabel is de situatie na de vaststelling van de Voorjaarsnota 2023 en de bijstellingsmaatregelen in de Najaarsnota 2023 weergegeven.

Raming	Begroting			
	2023			
Saldo begroting na voorjaarsnota	329.885 V			
Recapitulatie mutaties Najaarsnota:				
P1 - Sociaal sterk				
1a - opgroeien en ontwikkelen	-40.691 N			
1b – werk	-551.255 N			
1c – zorg	278.726 V			
1d - welzijn en sport	-23.158 N			
P2 - Wonen, werken en recreëren				
2a - ruimtelijke ontwikkeling	-179.000 N			
2b - economische ontwikkeling	2.000 V			
2c - fysieke leefomgeving	-885.000 N			
P3 - Besturen en organiseren				
3a - netwerken en besturen	-51.634 N			
3b - dienstverlening	0			
3c - financiën	1.480.681 V			
3d - gemeentelijke organisatie	0			
P4 - Bedrijfsvoering / overhead				
4a - bedrijfsvoering en overhead	-881.000 N			
Investerings (kapitaallasten)	0			
Totaal budgetaanpassingen < € 10.000	0			
Totaal mutaties Najaarsnota in exploitatie	-850.331 N			
Totaal dekkingsmiddelen onvoorziene uitgaven				
Totaal dekkingsmiddelen verrekening reserves	531.272 V			
Saldo bijstellingen Najaarsnota	-319.059 N			
Saldo begroting na bijstellingen Najaarsnota	10.826 V			

C. STAND VAN ZAKE INVESTERINGEN 2023

De mutaties bij de investeringen worden per programma toegelicht. Telkens aan het begin van de tekst van een programma.

In de Najaarsnota 2023 zijn er geen mutaties op de investeringen doorgevoerd.

D. MUTATIES INZETBARE RESERVES EN VOORZIENINGEN

Reserves

De reservemutaties zijn:

- *Overschot MO/BW uit 2022*
Voorgesteld wordt het ontvangen overschot € 288.728 (N) te doteren aan de reserve Sociaal Domein. Zie ook programma 1c Zorg.
- *Tijdelijke huisvesting*
Voorgesteld wordt om de extra kosten voor de projectleider tijdelijke huisvesting te dekken uit de algemene reserve. Onttrekking € 70.000 (V). Zie ook programma 2a Ruimtelijke ordening.
- *Op- en afrit A28*
Voorgesteld wordt om de bijdrage aan de op- en afrit A28 van € 750.000 te onttrekken uit de bestemmingsreserve € 718.000 (V) en uit de algemene reserve € 32.000 (V). Zie ook programma 2c Fysieke leefomgeving.

Per saldo wordt een bedrag van € 531.272 (V) onttrokken uit de reserves.

ADVIES

Samenvattend adviseren wij U om de voortgangsrapportage Najaarsnota 2023 vast te stellen en:

1. Het incidentele negatieve saldo zoals geprognoseerd in de Najaarsnota over het begrotingsjaar 2023, te verrekenen met de algemene reserve.

Hattem, 31 oktober 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Hattem,

de secretaris,

de burgemeester,